

**HUNEBED
CENTRUM**

**Jaarverslag
2024**

Colofon

Teksten: Harrie Wolters
Pepijn Vemer

Cijfers: Countus

Vormgeving: Alie Goeree

Foto's: Frank Wiersema
Davado
Hunebedcentrum

Inhoud

- 5 Een spannende tijd met een blik naar de toekomst
- 7 Hoogtepunten in 2024
- 10 Het Hunebedcentrum is meer dan een museum
- 12 Het Hunebedcentrum als geregistreerd museum
- 13 Het Hunebedcentrum als Kenniscentrum
- 14 Educatie
- 17 Het Hunebedcentrum als multimediale organisatie
- 18 Digitale bezoekers
- 20 Hunebedcentrum in het nieuws
- 23 Activiteiten in 2023
- 27 Collecties
- 29 Personeel
- 33 Winkel en horeca
- 35 Projecten
- 38 Verkorte jaarrekening 2024
- 41 Bestuurlijke vernieuwing
- 43 Wat gaat 2025 het Hunebedcentrum brengen

Bijlages

- 45 Bestuurlijk jaarverslag
- 49 Samenwerkingsverbanden
- 51 MVO jaarverslag Hunebedcentrum
- 53 De codes waarmee het Hunebedcentrum werkt

“ In dit jaarverslag nemen we u mee in de wereld van het Hunebedcentrum. We laten u zien wat er zoal is gebeurd in 2024 en wat er gaat gebeuren in 2025.

Een spannende tijd met een blik naar de toekomst

In dit jaarverslag nemen we u mee in de wereld van het Hunebedcentrum. We laten u zien wat er zoal is gebeurd in 2024 en wat er gaat gebeuren in 2025. We hebben een aantal mooie projecten afgerond, waaronder het vensterplatenproject en een nieuwe introductiefilm. Naast afgeronde projecten stond het jaar vooral in het teken van de toekomst. We zijn volop bezig met nieuwe projecten zoals het project “Vondsten on Tour: Drenthe’s Depotavontuur”, een samenwerkingsproject met Denemarken en de Regio Deal Zuid- en Oost-Drenthe II. We hopen dat deze de vruchten gaan afwerpen in 2025 en de jaren daarna.

De eerste helft van het jaar was een natte periode. Hierdoor hadden we ten opzichte van het jaar ervoor flink minder bezoekers. Dat is in de rest van het jaar weer wat bijgetrokken, maar we hebben minder bezoekers gehad dan begroot. In totaal zijn er 76.000 bezoekers geweest, zo’n 6000 minder dan het jaar ervoor. Dit heeft effect gehad op het financiële eindresultaat.

We merken dat, los van het weer, het een steeds grotere uitdaging wordt om de trends in de maatschappij bij te houden. We signaleren ze, maar hoe daarop te reageren is een uitdaging. Nieuwe generaties zoals Generatie Z en Alfa komen nu naar de musea en staan heel anders in het leven dan de babyboomers en volgende generaties. Ook de ontwikkeling van AI, inflatie, energietransitie, social media, klimaatverandering en andere zaken zorgen ervoor dat we continu alert moeten blijven.

Mede door de veranderende maatschappij hebben we het plan opgepakt om samen met onze partners Hondsrug Unesco Global Geopark en Het Drentse Landschap een nieuw toekomstplan te ontwikkelen, waarin we een breder verhaal gaan neerzetten, via

een nieuwe expositie, met een verdubbeling van de expositieruimte, nieuwe educatieve ruimtes, een depot en een herziening van het buitengebied. In 2024 zijn we volop bezig geweest met de eerste schetsen en hebben we die gedeeld met de politiek en de omwonenden. In de zomer van 2025 zal het complete plan klaar zijn en kunnen we aan de slag met het zoeken naar financiering, het regelen van de benodigde vergunningen en het onderzoeken van verkeersmaatregelen. Het is een plan dat nog niet de komende jaren zal worden gerealiseerd, maar we hopen dat er tussen de 5 en 10 jaar een geheel vernieuwd museum staat dat weer tientallen jaren vooruit kan en volledig voldoet aan de eisen van de tijd.

In de tussentijd staan we niet stil. Samen met onze partners gaan we de huidige expositie aanpassen en vernieuwen en blijven we bezig om nieuwe activiteiten en producten te ontwikkelen en uit te voeren. Dit zien we deels terug in het overzicht van de hoogtepunten van 2024 en ook voor 2025 staan de nodige vernieuwingen gepland.

In totaal hebben meer dan 200 medewerkers, vrijwilligers, oproepkrachten en stagiaires meegewerkt aan de activiteiten van het Hunebedcentrum. We danken hen allen enorm, zonder hen kan het museum niet bestaan.

Het jaar is afgesloten met een klein tekort, wat we uit onze reserves kunnen halen. We hopen dat 2025 een financieel positiever resultaat gaat opleveren. Het een en ander is uiteraard afhankelijk van het aantal bezoekers dat ons weet te vinden in 2025.

Pepijn Vemer, voorzitter
Harrie Wolters, directeur

De elektrische bus

Vensterplatenproject

Lab op pad

Nieuwe bebording op het oertijdpark

Willem Donker

Hoogtepunten in 2024

2024 was een productief jaar met nieuwe producten en activiteiten. Enkele hoogtepunten:

- **Elektrische bus**

In samenwerking met Het Drentse Landschap en het Hondsrug Unesco Geopark is een elektrische bus aangeschaft zodat we hiermee op pad kunnen voor promotiedoeleinden en educatie. De provincie Drenthe, de gemeente Borger-Odoorn, het Cultuurfonds en het Recreatieschap hebben deze bus mede mogelijk gemaakt.

- **Vensterplaten**

Drie jaar lang is er gewerkt aan een opvolger van de hunebedbouwers-schoolplaat van Isings uit de jaren 50. Er zijn vier nieuwe vensterplaten gemaakt die het leven in de prehistorie laten zien. Ze kunnen worden gebruikt door het onderwijs. Ze zijn onder andere beschikbaar via www.steentijdannonu.nl/ en www.canonvannederland.nl. Dit project is mogelijk gemaakt door de provincie Drenthe, het Mondriaanfonds en het Cultuurfonds.

- **Nieuwe introductiefilm**

De introductiefilm, die iedere bezoeker te zien krijgt, was niet meer up-to-date. Er zat informatie in die intussen achterhaald was, en ook zijn er nieuwe inzichten die nog niet verteld waren. In de nieuwe film zijn de nieuwste wetenschappelijke inzichten verwerkt. Dit project is mogelijk gemaakt door de provincie Drenthe en het Cultuurfonds.

- **Boomstamkano**

Tijdens het eerste Oerweekend met Pasen is een wetenschappelijk experiment uitgevoerd, namelijk het maken van een boomstamkano. Een enthousiast team is een week bezig geweest om de kano te maken en te laten varen. Het heeft veel persaadacht gekregen.

- **JAC**

Er zijn meerdere activiteiten geweest onder de noemer JAC (Junior Archeologen Club). De groep groeit en het concept is intussen overgenomen door de Landelijke Archeologiedagen.

- **Lab op Pad**

De Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed is met hun mobiele laboratorium langs geweest om aan een groot publiek te laten zien hoe archeologisch onderzoek te werk gaat. Diverse musea kwamen langs met objecten waar ze vragen over hadden. Ter plekke werd in het mobiele lab onderzoek gedaan.

- **Start project ontsluiting van alle hunebedden in Denemarken**

Willem Donker, vrijwilliger bij het Hunebedcentrum, heeft het plan opgevat om, na alle hunebedden in Duitsland, Nederland en Polen te hebben bezocht, gefotografeerd en vastgelegd, ook alle hunebedden in Denemarken te gaan verkennen. Dit project is een samenwerking met het Deense Centrum voor Cultureel Erfgoed, Oudheidkundige Monumenten en Werelderfgoed. Dit project voorziet de Denen van nieuwe informatie over de hunebedden. Een totaaloverzicht inclusief foto's ontbreekt in Denemarken. In 2024 zijn de eerste 400 hunebedden vastgelegd. In 2025 gaat het avontuur verder. Het is een vijfjarig project. Dit project past bij de rol die het Hunebedcentrum heeft in de Europese organisatie Megalithic Routes. Het Hunebedcentrum krijgt op deze wijze meer en meer een Europese rol in het thema megalithische monumenten.

- **Nieuwe bebording**

In het Oortijdpark, het buitengedeelte van het museum, is nieuwe bebording geplaatst. Er is nu een uniforme huisstijl met de nieuwste informatie.

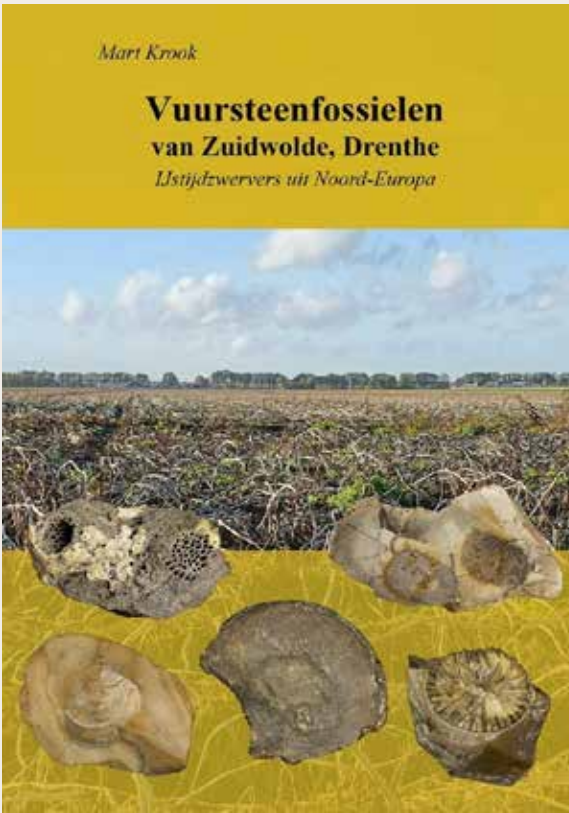
- **Kleine wisselexposities**

Er zijn twee kleine wisselexposities geweest. De eerste ging over trechterbekers, van het maken tot inspiratiebron. De tweede ging over brons-tijdskleding, met als voorbeeld de kleding van het meisje van Egtved uit Denemarken.

Zonnepanelen

Mart Krook

Start nieuwbouwproject

Het Hunebedcentrum, de Hondsrug UNESCO Global Geopark en Het Drentse Landschap bundelen hun krachten

Het verhaal van Drenthe/Hondsrug waar landschap, geologie, archeologie en natuur samenkomen

Kantoor

- Groepsruimte/ deels ook voor dorp
- Depot
- Technische Dienst
- Bibliotheek

Uitgangspunt:
samenwerking
vernieuwing
verduurzaming
en uitbreiding

HUNEVED CENTRUM

De Hondsrug
UNESCO Global Geopark
Van alle tijden...

Het Drentse Landschap

- **Er is een nieuwe collectie toegevoegd aan het museum.**
De collectie bestaat uit vuursteenfossielen en is geschonken door Mart Krook. Het is een zeer goed beschreven collectie waar ook een boek over geschreven is.
- **Kledingatelier**
In 2024 is het kledingatelier uitgegroeid tot een stabiele groep. Meer dan 10 vrijwilligers komen iedere dinsdag bij elkaar en maken prehistorische kleding. Deze kleding wordt gedragen door medewerkers die in het Oertijdspark informatie en demonstraties geven.
- **Hunebednieuwscafé, meer dan 6000 artikelen**
Deze inhoudelijke website van het Hunebedcentrum kan gezien worden als het digitale museum. Meer dan 50 mensen schrijven artikelen die gelieerd zijn aan de thematiek van het museum. Intussen is de grens van 6000 artikelen gehaald.
- **Duurzaamheid en Green Key**
Duurzaamheid staat hoog in het vaandel. We hebben opnieuw het Green Key-certificaat be-

haald. Daarnaast hebben we de eerste stappen gezet richting een gasloos museum. Er is een veld aangelegd met 184 zonnepanelen. De verwachting is dat in het voorjaar van 2025 de zonnepanelen werken, inclusief drie warmtepompen.

- **Vriendenloterij**
Een bijzonder moment is de deelname aan de Vriendenloterijkaart. Hierdoor hopen we meer bezoekers te trekken.
- **Start nieuwbouwproject**
Een zeer gedenkwaardig moment was het onthullen van de plannen voor de nieuwbouw van het museum. Samen met het Hondsrug Unesco Geopark en Het Drentse Landschap worden plannen gemaakt voor een toekomstbestendig museum. De opzet is het verdubbelen van de expositieruimte en een herinrichting van het buitengebied. Samen met de provincie Drenthe en de gemeente Borger-Odoorn is een intentieverklaring ondertekend. Dit project is financieel mogelijk gemaakt door de provincie Drenthe.

Het Hunebedcentrum is meer dan een museum

Het Hunebedcentrum is een stichting die als doel heeft de archeologische monumenten van Drenthe, in de context van het landschap, te beschermen en te bewaren voor de toekomst. Dat gebeurt door educatie en communicatie, met als doel bewustwording te creëren met betrekking tot het Drentse landschap met al haar prehistorische monumenten bij zoveel mogelijk mensen, zowel inwoners van Drenthe als bezoekers van buiten. Om dat te realiseren wordt gewerkt op 10 platformen die allemaal een eigen dynamiek hebben.

De tien platformen:

- 1 Het fysieke museum in Borger**, met een vaste expositie in het hoofdgebouw, het grootste hunebed van Nederland, een Hondsrug Unesco Geopark-expositie, het openluchtmuseum het Oertijdpark en de keientuin. Het Hunebedcentrum is een officieel geregistreerd museum dat volgens de doelstellingen en codes werkt zoals geformuleerd in het Museumregister Nederland.
- 2 Het virtuele museum** – bestaande uit drie websites die de drie doelgroepen benaderen: voor de reguliere bezoeker (de snackers) www.hunebedcentrum.nl, voor mensen die meer informatie zoeken (de ondiepe gravers) www.hunebednieuwscafe.nl en voor de diepgravers www.hunebeddeninfo.nl. Het Hunebednieuwscafe dient als virtueel museum. Er staan al meer dan 6000 artikelen op. De gezamenlijke websites worden door een half miljoen unieke bezoekers per jaar bezocht.
- 3 De geschiedenis canon van Nederland** – het Hunebedcentrum is een van de ‘founding fathers’ van het netwerk van canonmusea in Nederland. In de afgelopen jaren is dit netwerk verder gegroeid. Het doel van het Hunebedcentrum is om meer invulling te geven aan het thema prehistorie. Dat gebeurt voornamelijk via het onderwijs. In 2024 zijn vier nieuwe vensterplaten over de prehistorie geïntroduceerd en toegankelijk gemaakt op de websites www.steentijdannou.nl en www.canonvannederland.nl

- 4 Gemeente Borger-Odoorn en Borger Hunebedhoofdstad** – op gemeentelijke schaal wordt samengewerkt met meerdere partijen in diverse projecten. Daarnaast wordt samengewerkt met partijen in Borger om Borger Hunebedhoofdstad landelijke bekendheid te geven. We zijn onderdeel van Cittaslow, een internationaal netwerk waar de gemeente Borger-Odoorn lid van is.
- 5 Hondsrug UNESCO Global Geopark** – het Hunebedcentrum is de hoofdpoot van het Geopark. Er is een expositie over het Hondsrug-gebied te zien. Het kantoor van de organisatie is gehuisvest in het Hunebedcentrum. Er worden jaarlijks gezamenlijke activiteiten georganiseerd en producten ontwikkeld. Samen met Hondsrug Unesco Global Geopark en Het Drentse Landschap wordt gewerkt aan een toekomstplan waarin het gezamenlijke verhaal van de drie organisaties wordt verbeeld.
- 6 Op provinciale schaal** wordt met diverse partijen samengewerkt, zoals het Platform Drentse Musea, provincie Drenthe, Recreatieschap, Het Drentse Landschap, diverse onderwijsinstututen en Marketing Drenthe. Een jaarlijkse gezamenlijke activiteit is het Verhalenweekend in oktober.
- 7 Internationaal** – het Hunebedcentrum werkt met diverse partijen samen op internationale schaal. Dit komt vooral tot uiting via twee samenwerkingsorganisaties: EXARC en Megalithic Routes. EXARC is een netwerk van archeologische openluchtmusea. Megalithic Routes is mede opgericht door het Hunebedcentrum. Sinds de oprichting, meer dan 10 jaar geleden, zit de directeur van het Hunebedcentrum in het bestuur van deze organisatie. Dit samenwerkingsverband heeft als doel om de internationale organisaties die zich bezighouden met megalithische monumenten meer met elkaar te verbinden, toeristisch te ontsluiten en meer onderzoek te doen naar de monumenten.
- 8 Kenniscentrum** – in samenwerking met de RUG/GIA, AWN, DPV en het archeologische depot in Nuis (NAD) zijn afspraken gemaakt voor de ontsluiting van archeologische kennis.

Het Hunebedcentrum als Kenniscentrum is een belangrijk onderdeel in de Cultuurnota van de provincie Drenthe, die per 1 januari 2025 van start is gegaan. In 2024 is een gezamenlijk projectplan ontwikkeld (Faro), dat in 2025 van start gaat en zal duren tot eind 2027.

- 9 Informatiecentrum Het Drentse Landschap** – er wordt samengewerkt op diverse terreinen, met als speerpunt archeologie en de ontsluiting van het Hunzegebied. De samenwerking kent meerdere onderdelen, van educatie tot marketing en van activiteiten tot informatievoorziening. In de nieuwe toekomstplannen wordt het Hunebedcentrum ook een informatiecentrum voor het Hunzegebied.

- 10 De Nieuwe Hunebedbouwers** – Op de plek waar het grootste hunebed staat, kwamen de hunebedbouwers vroeger samen om hun voorouders te eren, te begraven, het leven te vieren en vooral om elkaar te ontmoeten. Dat ging gepaard met allerlei rituelen. We willen deze plek weer tot een hedendaagse ontmoetingsplek maken door middel van bijeenkomsten die tot nadenken zetten, die ingaan op hedendaagse uitdagingen en waarin nieuwe trends worden besproken. In 2024 zijn er drie bijeenkomsten georganiseerd.

Wilt u meer lezen over wat het Hunebedcentrum zoal doet dan raden we u aan om de bedrijfsbrochure te lezen. Deze is digitaal te vinden op www.hunebedcentrum.eu/organisatie/

Bezoekersaantallen

In 2023 hebben wij 82.679 bezoekers ontvangen. De bezoekers van Hunebed D27, de keientuin en gratis evenementen/activiteiten op of buiten het terrein van het Hunebedcentrum worden niet tot het totale bezoekersaantal gerekend. Bezoekers worden enkel opgenomen in de bezoekersaantallen wanneer zij een entreebewijs kopen bij de kassa.

	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Bezoekers	88.092	51.249	53.632	75.807	82.679	76.204

Op www.hunebedcentrum.nl en www.hunebednieuwscafe.nl is de collectie te raadplegen

Het Hunebedcentrum als geregistreerd museum

Het Hunebedcentrum is al vele jaren een officieel geregistreerd museum. Het is opgenomen in het Museumregister Nederland. Om dat te zijn en te blijven, moet er voldaan worden aan diverse doelstellingen en codes (zie bijlage 4 voor de toepassing van de codes). Ook moet de collectie goed geregistreerd zijn, moet er onderhoud en beheer zijn, en moet deze ontsloten worden. In 2022 is begonnen met het vastleggen en ontsluiten van de collecties via het Atlantis-systeem. In 2024 zijn al meer dan 2500 objecten ontsloten.

De collecties zijn zowel archeologisch als geologisch van aard, inclusief afgeleide collecties zoals kunst, boeken en memorabilia. Van oudsher lag de nadruk vooral op de archeologische collecties, waarbij het meeste in bruikleen is van het Noordelijk Archeologisch Depot in Nuis, het Drents Museum in Assen en het RMO in Leiden. Sinds het Hunebedcentrum de hoofdlocatie is van het Hondsrug Unesco Global Geopark, zijn ook diverse geologische collecties toegevoegd, met de nadruk op vondsten uit het Hondsruggebied op het gebied van zwerfstenen, fossielen en barnsteen. Dit heeft ertoe geleid dat het Hunebedcentrum intussen de grootste collectie zwerfstenen en fossielen uit Drenthe heeft.

De collectieregistratie blijft de komende jaren een belangrijk speerpunt. Er zijn nog vele duizenden objecten die moeten worden voorzien van informatie en in het Atlantis-systeem moeten worden ingevoerd.

Het Hunebedcentrum als Kenniscentrum

Meer dan zeven jaar geleden is een duidelijke keuze gemaakt om het Hunebedcentrum verder te ontwikkelen tot een kenniscentrum op het gebied van archeologie en geologie. Dit is een logische keuze, want een museum kan niet zonder kennis. Steeds meer richten we ons op de wetenschappelijke invalshoek en dragen dat ook zo uit. De afgelopen jaren heeft dat gezorgd voor diverse nieuwe keuzes in vaste taken, alsook bijbehorende projecten om dit te versterken. Een aantal belangrijke stappen in de ontwikkeling tot kenniscentrum worden hier genoemd:

1. Sinds 2023 is het Hunebedcentrum als enige museum in Drenthe lid van het VSC-netwerk. Dat is het netwerk van Wetenschapsmusea en Science Centers. Alle aangesloten leden doen aan wetenschapscommunicatie en dragen de wetenschap een warm hart toe. Bij het Hunebedcentrum liggen de speerpunten op het terrein van archeologie en geologie.

2. Artikelen op de diverse websites, waarbij het Hunebednieuwscafé met meer dan 6000 artikelen de grootste is. Ook worden artikelen in tijdschriften en websites van andere organisaties geschreven zoals het kwartaalblad van Het Drentse Landschap en het Drenthe Magazine.

Het Hunebednieuwscafé met in totaal meer dan 6000 artikelen geschreven door meer dan 50 auteurs

3. Het Hunebedcentrum heeft een actieve rol in het netwerk van Archeohotspots. Dat zijn locaties in Nederland, meestal gekoppeld aan een museum, waar archeologie als wetenschap centraal staat. Via diverse archeologische, wetenschappelijke technieken kunnen bezoekers zien hoe een archeoloog werkt en hoe hij/zij aan de verhalen achter objecten komt. Het Hunebedcentrum heeft een binnenlocatie en een buitenlocatie (het archeologische opgravingssterrein).

Archeohotspot in het Oertijdpark

4. Via een zestal vitrines worden mini-exposities ingericht. Deze worden gevuld door partnerorganisaties en zijn op zichzelf staande verhalen met bijzondere vondsten.

5. Het Hunebedcentrum is een PAN-locatie (Portable Antiquities of the Netherlands). Eens in de maand is het Hunebedcentrum een inbrenglocatie voor archeologische vondsten. Mensen die vragen hebben over vondsten, kunnen deze laten onderzoeken en vastleggen. Zodoende krijgen archeologen in Nederland zicht op archeologische objecten die niet in depots of musea liggen.

6. Diverse activiteiten hebben een wetenschappelijke invalshoek, zoals het Weekend van de Wetenschap, de Archeologiedagen, JAC-dagen, congressen, lezingen enz.

Educatie

Het doel van het Hunebedcentrum is om het verhaal van de hunebedden en hun bouwers te vertellen, zodat er draagvlak ontstaat in de samenleving om hunebedden en andere archeologische monumenten te beschermen. De afdeling educatie vertaalt deze boodschap op zo’n manier dat het onderwerp interessant en toegankelijk wordt voor verschillende doelgroepen: we vertellen hoe de mens leefde en leeft in het landschap om hem heen.

De afdeling educatie hanteert de volgende kernwaarden:

- Laagdrempelig, benaderbaar en positief
- Respect, normen en waarden
- Iedereen is welkom en iedereen is waardevol
- Zorgdragen voor draagvlak voor erfgoed
- Verbinden van verleden, heden en toekomst

Eén van de stagiaires geeft een rondleiding aan leerlingen uit groep 5.

Onderwijs

Fysiek onderwijs

In 2024 hebben ongeveer 5.000 leerlingen van het basis-of voortgezet onderwijs met een programma het Hunebedcentrum bezocht. Dat is een groei van een kleine duizend leerlingen ten opzichte van het jaar ervoor. De programma’s worden in steeds verdergaande samenwerking aangeboden met Het Drentse Landschap en De Hondsrug UNESCO Global Geopark. Daarnaast hebben we ook nog een aantal programma’s die het Hunebedcentrum volledig zelf ontwikkeld en aanbiedt. Alle programma’s bieden een gevarieerd aanbod waarbij archeologie, monumentenzorg en landschap op een leuke en leerzame manier onder de aandacht van de leerlingen gebracht wordt. Hierbij vindt voortdurende toetsing en evaluatie met het onderwijsveld plaats.

De ingezette lijn in 2023 (zie het verslag van vorig jaar) is in 2024 voortgezet. Het aantal leerlingen uit het speciaal en/of praktijk basis- en voortgezet

onderwijs, maar ook de beroepsgerichte afdelingen van het VMBO is duidelijk toegenomen. Met haar activerende (buiten)programma’s voorziet het Hunebedcentrum dus duidelijk in een vraag. Scholen die deze vormen van onderwijs aanbieden en die in schooljaar 2023-2024 langs zijn geweest, hebben in het huidige schooljaar (2024-2025) al een herhaalbezoek gebracht, of dat op de planning staan. Zo is bijvoorbeeld Kentalis (school voor slechtzienden) weer langs geweest tijdens haar “Grenzen verleggen” werkweek. Hierbij hebben de leerlingen in het Hunebedcentrum niet alleen allerlei workshops gevolgd, maar bijvoorbeeld ook hun communicatieve en sociale vaardigheden in een ‘commerciële’ horeca omgeving (zonder personeel dat gebarentaal sprak) geoefend. De afdeling educatie vindt het belangrijk ruimte te bieden en mee te denken aan dergelijke maatwerk activiteiten.

Een externe tolk helpt de rondleider van het Hunebedcentrum tijdens het bezoek van de leerlingen van Kentalis.

Naast scholieren uit het basisonderwijs en het voortgezet onderwijs, verzorgt de afdeling educatie ook rondleidingen en workshops voor studenten uit het HBO en WO die als groep langskomen. Het gaat dan met name om studenten die een cultuurstudie of een opleiding in het werkveld erfgoed uitvoeren, maar ook leerlingen van game-design opleidingen weten het Hunebedcentrum te vinden. Een aantal PABO-studenten kwam de opdrachten die zij voor hun opleiding moeten maken in het museum filmen. Naast een inhoudelijk programma krijgen al dit soort

student-groepen een korte inleiding in de keuzes die een museum maakt ten aanzien van het verhaal dat verteld wordt.

Kunst en Cultuur

Vanuit Kunst en Cultuur wordt een programma aangeboden waarbij de leerlingen na een voorbereide lessenserie op school met een mand vol materialen een bezoek brengen aan het Hunebedcentrum. Deze lessenseries worden elk jaar afgewisseld.

Vertellers in de klas!

Culturele Mobiliteit (CulMo)

Het Hunebedcentrum is één van de initiatiefnemers en deelnemers van het project Culturele Mobiliteit (naast Kunst en Cultuur, Drents Museum, Drents Archief, Kamp Westerbork, Gevangenismuseum, Museum de Buitenplaats, Museum de Proefkolonie en enkele theaters). Met het project Culturele Mobiliteit worden leerkrachten geholpen met het organiseren van het vervoer naar één van de grote musea of erfgoedinstellingen in Drenthe. De leerlingen volgen in de gekozen instelling een uitdagend programma, waarin ze kennismaken met professionele kunsten of de historische verhalen van Groningen en Drenthe. Dankzij financiële steun van de provincie Drenthe worden de kosten laag gehouden.

Schoolreisje in het Oertijdpark.

Drentse Cultuur Academie

Het Hunebedcentrum is ook één van de initiatiefnemers en deelnemers van het project Drentse Cultuur Academie. Dit gebeurt in samenwerking met het Drents Museum, Drents Archief, Kamp Westerbork, Gevangenismuseum, Museum de Buitenplaats en Kits Primair. De Drentse Cultuur Academie ontwikkelt samen met scholen doorgaande leerlijnen voor cultuuronderwijs. Inmiddels is voor Kits Primair een doorgaande leerlijn rondom beeldcultuur ontwikkeld. Sinds 2022 staat bij het Hunebedcentrum de archeologische wetenschap centraal: de leerlingen voeren opdrachten uit in de Archeohotspot en op het opgravingsterrein. Zij leren de veelzijdige onderzoeksmethoden (van schep tot microscoop) van de archeologie als science kennen.

Samenwerking binnen educatieveld

De afdeling educatie is vertegenwoordigd in de volgende netwerken: DEO (Drents Educatoren Overleg), Netwerk Erfgoededucatie Borger-Odoorn, stuurgroep Culturele Mobiliteit, DCA, EXARC, werkgroep educatie Hondsrug UNESCO Global Geopark, de werkgroep educatie van het VSC netwerk (Vereniging van Wetenschapsmusea en Science Centers) en de werkgroep educatie van het Canon netwerk.

Andere activiteiten vanuit de afdeling educatie

Hier volgt een kleine opsomming van (eenmalige) activiteiten die vanuit de afdeling educatie worden georganiseerd of (mede) aangestuurd. Hierbij werkt de afdeling vaak samen met de afdeling activiteiten.

Statushouders

Statushouders hebben altijd gratis toegang en krijgen een rondleiding aangeboden. Dit gebeurt zo nodig in het Engels, of met behulp van meegebrachte tolken. In 2024 is gekeken hoe dit programma een iets andere invulling kan krijgen, waarbij minder de nadruk wordt gelegd op zenden vanuit het Hunebedcentrum en meer op het openstaan voor ieders eigen achtergrond.

Oertijdpark, Tiny Forest

Op afstand wordt het tiny forest (anno 2023) vanuit Earth Watch gemonitord. De afdeling educatie zorgt dat vrijwilligers de online gratis opleiding tot bosopzichter kunnen volgen en dat zij samen met het publiek op gezette tijden metingen kunnen verrichten.

Interne opleiding voor vrijwilligers, mensen in een leer-werktraject, oproepkrachten en stagiaires

In 2023 is begonnen met het gericht trainen van (vrijwillige) medewerkers in de rol of rollen die zij binnen de organisatie vervullen. In 2024 werd dit programma voortgezet, en steeds meer vraag gestuurd vanuit het team georganiseerd. Er hebben zich inmiddels buddy-groepjes binnen het team van vrijwilligers gevormd, die regelmatig bij elkaar komen om kennis te delen.

Napraten na de workshop 'ijstijden' voor vrijwillige medewerkers.

Evenementen buiten het reguliere onderwijs om

In januari en februari hielp het Hunebedcentrum de AWN, afdeling Noord, met het verzorgen van een basiscursus voor vrijwilligers in de archeologie met een lezingenserie en een afsluitend praktijkexamen op 9 maart op het eigen terrein. Voor de eigen vrijwilligers werd er ook weer een basiscursus georganiseerd over geologie en archeologie van Drenthe. De afdeling verzorgde de avonden.

AWN Cursusavond, Rijksuniversiteit Groningen.

In april opende het Kinderzwerfboekstation Halte Hunebed (<https://kinderzwerfboek.nl/>) een project vanuit het Nationaal Fonds Kinderhulp, dat beoogt kinderen op de meest laagdrempelige manier in aanraking te laten komen met boeken.

Dag van de Noord-Nederlandse archeologie, NAD Nuis.

In juni vond de Dag van de Noord-Nederlandse archeologie plaats (als onderdeel van de Nationale Archeologiedagen), waarvoor een ruime afvaardiging van de afdeling educatie met de elektrische promotiebus naar het Archeologisch Depot in Nuis reisde. De volgende editie van de Noord-Nederlandse archeologie zal in 2026 op het terrein van het Hunebedcentrum plaatsvinden.

Heel 2024 is besteed aan het werken aan het projectplan 'Vondsten on Tour: Drenthe's Depot-avontuur', waarmee het Hunebedcentrum samen met een aantal partners drie jaar lang de provincie ingaat om in elk van de twaalf gemeenten een erfgoedprogramma inclusief tijdelijke tentoonstelling van archeologische vondsten op touw te zetten. Dit project valt onder de regeling Uitvoeringsagenda Faro, deel 2, en wordt gefinancierd door het rijk, onder auspiciën van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed.

Pitch-dag voor het Faro-project in oktober 2024, Utrecht.

Het Hunebedcentrum als multimediale organisatie

Er wordt een breed scala aan marketingmiddelen ingezet om het publiek te bereiken. Deels gebeurt dat met oude media zoals folders, kranten, posters, flyers en advertenties, maar meer en meer wordt nieuwe media ingezet. Het is een kunst om ze met elkaar te combineren in de juiste mix.

Social media, websites, podcasts, YouTube, streaming en andere vormen van multimedia zijn in snel tempo normale verschijnselen geworden. Nu, door de komst van AI, wordt het nog belangrijker om kennis te hebben van de in te zetten middelen in de juiste mix.

Een aantal voorbeelden:

Het Hunebedcentrum heeft drie websites. Iedere website is bedoeld voor een van de drie doelgroepen: de snackers, de ondiepe gravers en de diepgravers. De algemene website, **www.hunebedcentrum.eu**, met veel standaardinformatie is voor de 'snackers', oftewel de mensen die basisinformatie zoeken over hunebedden, het museum, de activiteiten, wandel- en fietsroutes en meer.

De tweede website is **www.hunebednieuwscafe.nl**. In 2015 is deze begonnen als e-magazine, maar is al snel uitgegroeid tot een virtueel museum. Daar waar de verhalen in het museum stoppen, gaat het op deze website door. De doelgroep 'ondiepe gravers' kan hier via populairwetenschappelijke artikelen veel informatie vinden over hunebedden, ijstijden, megalithische monumenten in de hele

wereld, oervoedsel en meer. Er staan eind 2024 al meer dan 6000 artikelen op. Het is intussen ook een reisgids geworden. Mensen kunnen nu via digitale kaarten over de wereld reizen en overal interessante locaties vinden die met de onderwerpen van het Hunebedcentrum te maken hebben.

De derde website is **www.hunebeddeninfo.nl**. Deze website is van de Hunebeddenbeheergroep (een samenwerkingsverband tussen de provincie Drenthe, Staatsbosbeheer, Het Drentse Landschap, de RCE en het Hunebedcentrum). Deze website wordt beheerd door het Hunebedcentrum. Hier is heel veel informatie over (individuele) hunebedden te vinden. Deze is specifiek voor de doelgroep 'diepgravers', oftewel mensen die veel informatie tot zich willen nemen.

Maar multimedia bij het Hunebedcentrum gaat verder. Zo worden er regelmatig nieuwe filmpjes toegevoegd aan het eigen YouTube-kanaal en sinds 2024 ook een TikTok-kanaal, worden meerdere Facebookpagina's beheerd, hebben we een Instagram-account en een LinkedIn-account.

Digitale bezoekers (unieke bezoekers)

Websites	01/01/22	01/01/23	01/01/24	01/01/25
hunebedcentrum.nl	196.256	161.255	-	-
Unieke bezoekers	134.439	111.534	119.000	159.000
hunebednieuwscafe.nl	863.338	853.452	-	-
Unieke bezoekers	433.929	482.106	483.000	301.000
hunebeddeninfo.nl	24.506	16.806	-	-
Unieke bezoekers	16.386	11.951	8.400	13.000

Het bezoek op onze bezoekerswebsite is afgelopen jaar toegenomen, toch vertaalt deze stijging zich niet door naar onze bezoekersaantallen. In de bezoekerscijfers van het Hunebednieuwscafé is een daling te zien ten opzichte van eerdere jaren.

Nieuwsbrieven

Het Hunebedcentrum maakt diverse nieuwsbrieven die naar eigen medewerkers, geïnteresseerden en externe stakeholders worden verstuurd. Verreweg de grootste nieuwsbrief is die van het Hunebednieuwscafé. Hierin worden de belangrijkste artikelen van het Hunebednieuwscafé.nl en evenementen van het Hunebedcentrum gedeeld. In 2024 is gestart met een speciale kindernieuwsbrief voor JAC-leden (Junior Archeologen Club). Het is positief om te zien dat deze groep langzaam stijgt. Daarnaast is er ook een nieuwsbrief die regelmatig wordt verstuurd om onze recreatiepartners goed te kunnen informeren.

Nieuwsbrieven	01/01/22	01/01/23	01/01/24	01/01/25
Nieuwsbrief Hunebednieuwscafé	674	976	1.128	1.258
Nieuwsbrief Intranet	170	209	233	213
Nieuwsbrief JAC	0	59	93	128
Nieuwsbrief Recreatie	0	121	148	161

Sociale media

Ook in 2024 is er weer actief gebruik gemaakt van de social media kanalen (Facebook, Instagram, LinkedIn, Youtube en nieuw TikTok) van het Hunebedcentrum. Door een hogere betrokkenheid te genereren willen we op termijn het herhaalbezoek vergroten en daarnaast onze achterban op de hoogte houden van leuke en belangrijke ontwikkelingen.

Social media	01/01/22	01/01/23	01/01/24	01/01/25
Facebook	3.294	3.617	4.102	4.464
Instagram	1.199	1.509	1.900	2.123
LinkedIn	283	397	641	894
Youtube	163	203	257	309
Soundcloud en Spotify Streams		1.071	846	1.140

Reviews

Online reviews worden gemonitord omdat zij een belangrijke indicator zijn of wij erin slagen te voldoen aan de verwachtingen van onze gasten. Deze reviews zijn overwegend positief en stabiel.

Reviews	01/01/22	cijfer	01/01/24	cijfer	01/01/25	cijfer
Google Hunebedcentrum	3.872	4.1	4.415	4.1	5.016	4.2
Google D27	1.572	4.0	1.711	4.3	1.817	4.3
Google trechterbekercafé	6	4.3	10	3.9	14	3.8
Tripadvisor	239	4.0	333	4.0	337	3.8
Facebook	105	3.5	279	3.6	276	70% Aanbevolen

Hunebedcentrum in het nieuws

Het Hunebedcentrum is in 2024 weer volop in het nieuws geweest waarbij vooral het lokale nieuws eruit sprong. Vooral RTV Drenthe en het Dagblad van het Noorden hebben veel aandacht aan het Hunebedcentrum geschonken. Meer en meer wordt nieuws verspreid via social media, waarbij het Hunebedcentrum vooral heeft gekozen voor Facebook, Instagram en LinkedIn en is er een begin gemaakt met TikTok.

Een kleine compilatie van het Hunebedcentrum in het nieuws

Activiteiten in 2024

Elk jaar maakt het Hunebedcentrum een publieksprogramma. Daarin sluiten wij aan bij landelijke initiatieven, zoals het Weekend van de Wetenschap of de Nationale Archeologiedagen. Daarnaast organiseert het Hunebedcentrum ook eigen grotere evenementen, zoals een Mammoetweekend en drie keer per jaar een Oerweekend.

Naast deze grootschalige evenementen bieden we het hele jaar door allerlei lezingen en kleinere (kinder)activiteiten. Een van de meest succesvolle activiteiten is het inloop-stenensprekkuur tijdens verschillende schoolvakanties. Dan kunnen kinderen zelf stenen zoeken en laten determineren.

In de zomer van 2023 is de Junior Archeologen Club (het JAC) opgericht. Een club voor jongeren van 6 tot 12 jaar die geïnteresseerd zijn in archeologie, geologie en natuur. In totaal zijn er nu iets meer dan 100 leden die diverse activiteiten hebben meegemaakt. Het JAC is opgefallen bij de organisatie van de Nationale Archeologiedagen. In 2024/2025 wordt het JAC doorvertaald naar een landelijk netwerk met meerdere musea.

In 2024 is er meer focus gekomen op het verhogen van het niveau van de levende geschiedenis in het Oertijdpark. Dit gebeurt door middel van het creëren van betere werkplekken in het park, waar in de toekomst specifieke ambachten uitgevoerd kunnen worden. Ook is ervoor gezorgd dat er meer kennisoverdracht plaatsvindt naar de oproepkrachten en

vrijwilligers die als 'oermens' levende geschiedenis beoefenen, door strikter te zijn op kledingkeuzes en materialen die passen bij de verschillende periodes. Dit vertaalt zich naar nieuwe en beter uitgevoerde activiteiten. In 2024 is via het kledingatelier een grote kwaliteitsslag gemaakt met betrekking tot de juiste kleding in de juiste tijdperiode. Ook zijn er diverse workshops en cursussen geweest die hebben bijgedragen aan een verhoogd kwaliteitsniveau.

Vanuit een project is er in 2024 een serie cursussen en workshops georganiseerd, bedoeld voor het publiek, die ingaat op de prehistorische ambachten die in het Oertijdpark te zien zijn. Deze cursussen waren erg populair en er zat ook voldoende nieuwswaarde aan, zoals bij de boomstamkano die we in maart hebben gebouwd. Behalve meer deelnemers/bezoekers heeft dit ook geleid tot een uitbreiding van ons aanbod en netwerk. Dit project is mede tot stand gekomen door een financiële bijdrage van de DPV. Een foto overzicht van enkele activiteiten:

Activiteiten	Deelnemers 2023	Deelnemers 2024
Evenementen	10.041	9.280
Kinderactiviteiten	1.196	1.341
Overige activiteiten (rondleiding, excursie etc.)	347	418
Lezingen en workshops	977	1.150

Het hele jaar door worden groepen rondgeleid

Het hele jaar door worden demonstraties gegeven over technieken uit de prehistorie

Er zijn drie Oerweekenden georganiseerd in 2024

Tijdens het Paas Oerweekend is een heuse replica van een kano gemaakt

De dag van het hunebed werd in 2024 op diverse plekken in Drenthe gevierd

Meerdere externe partijen gebruiken het terrein voor voorstellingen zoals hier het Drents Jeugd-orkest

Bij het steentijdhuis zijn in vakanties demonstraties pottenbakken

Gedurende het jaar zijn er diverse kinderactiviteiten

In de herfst en winter zijn diverse lezingen georganiseerd

Collecties

Het Hunebedcentrum is een officieel geregistreerd museum (opgenomen in het Museumregister Nederland). Het bijbehorende beleid omtrent het verwerven van collecties, het beheren en vastleggen van collecties, het ontsluiten van collecties en het afstoten van collectieonderdelen staat in een specifiek beleidsplan.

De afgelopen jaren stonden, naast het verzamelen van nieuwe objecten, in het teken van het vastleggen van de collecties. Het collectieregistratiesysteem dat hiervoor wordt gebruikt, is Atlantis. Eind 2024 zijn meer dan 2500 objecten in het systeem gezet en toegankelijk gemaakt voor het publiek (<https://collectie.hunebedcentrum.eu/>).

Het Hunebedcentrum heeft in 2024 de volgende collecties:

Een archeologische collectie met de nadruk op de prehistorie. Deze collectie is in bruikleen van diverse organisaties, waaronder het Drents Museum, het Noordelijk Archeologisch Depot in Nuis en het Rijksmuseum van Oudheden (RMO) in Leiden. De collecties worden beheerd door de archeologen van het Hunebedcentrum.

Een collectie met memorabilia met als thema hunebedden.

Een kunstcollectie van het werk van wijlen Arie Goedhart met als thema hunebedden.

Een geologische collectie die bestaat uit een aantal deelcollecties:

- Zwerfstenen
- Barnsteen
- Fossielen

De geologische collectie wordt beheerd door Harry Huisman (zwerfstenen, fossielen en barnsteen) en Peter en Karin de Vries (fossielen).

Nieuwe collecties in 2024

In 2024 is een collectie vuursteen met fossielen geschonken door Mart Krook. Het is een zeer goed gedocumenteerde collectie, die deels is ontsloten door een boek uitgegeven door Mart Krook.

Het Veenpark heeft zijn zwerfsteencollectie geschonken aan het Hunebedcentrum. Deze collectie is toegevoegd aan de zwerfsteencollectie van het museum.

In 2024 zijn we benaderd door de provincie Drenthe om de geologische collectie van Drenthe over te nemen. Deze ligt momenteel in het Noordelijk Archeologisch Depot in Nuis. De voorbereidingen zijn getroffen. In het voorjaar van 2025 zal deze collectie verhuizen en worden toegevoegd aan die van het Hunebedcentrum. Deze collectie is tevens van belang voor het Hondsrug Unesco Geopark.

Een overzicht van alle collecties:

- fossielen uit Eridanos-zand
- fossielen uit de Botnische Golf
- fossiele sponzen en koralen
- barnsteen
- zwerfstenen (stolling, metamorf en afzetting)
- botten ijstijddieren
- kalksteenfossielen Saale-ijstijd
- vuursteen (met en zonder fossielen) en vuurstenen artefacten
- artefacten trechterbekercultuur
- artefacten steentijd, brons- en ijzertijd
- kunstcollectie hunebedden
- hunebed memorabilia
- replica's trechterbekercultuur
- bibliotheek hunebedden
- beeldbank hunebedden
- virtuele verhalen- en artikelenbank (Hunebednieuwscafé)

Medewerkers 2024		
Categorie	Aantal	Fte
Vaste medewerkers	12	11
Oproepkrachten	27	
Stagiaires	44	
Vrijwilligers	177	
Trajectkandidaten via diverse gemeenten	16	
Wedeka/sociaal werkbedrijf	1	
Totaal	277	

Personeel

Eind 2024 waren er 12 medewerkers in dienst, met in totaal 11 fte. Gedurende het jaar hebben er enkele functiewisselingen plaatsgevonden. Alle functies waren eind 2024 vervuld.

Aanvullend op de medewerkers in dienst zijn er oproepkrachten en uitzendkrachten, voornamelijk scholieren en studenten. Zij werken in de horeca, de re-enactment of de educatie, waarbij ze educatieve programma's verzorgen voor zowel het onderwijs als bezoekers.

Vrijwilligers in 2024

In 2024 zijn 177 vrijwilligers actief (geweest) bij het Hunebedcentrum, vergelijkbaar met 2023 (176 vrijwilligers). In 2024 is ingezet op de activering en opleiding van vrijwilligers. Zonder vrijwilligers zou het Hunebedcentrum niet kunnen bestaan. Er is dan ook veel dank voor hun inzet, want samen met de andere medewerkers werken zij aan de doelstellingen van de stichting.

Vrijwilligers zijn actief op veel afdelingen, wat bijdraagt aan een sterke verbinding met de maatschappij. Ze werken op cruciale posities, zoals:

- de museumbalie, museumwinkel en horeca,
- onderwijs,
- kennis en collectie,
- publiekseducatie.

Dankzij deze inzet kan het Hunebedcentrum het hele jaar open blijven en ook lokale initiatieven, stichtingen, overheden, welzijnswerk en verenigingen ondersteunen door de locatie beschikbaar te stellen. Binnen kennis en collectie helpen vrijwilligers met het ontsluiten en behouden van de collectie. Daarnaast delen ze kennis door artikelen en publicaties te schrijven.

Binnen publieksbereik geven vrijwilligers workshops, begeleiden ze schoolgroepen, geven ze lessen, verzorgen ze re-enactments en begeleiden ze publieksactiviteiten.

Leerwerkbedrijf

Begin 2023 is gestart met de verdere ontwikkeling van het leerwerkbedrijf in nauwe samenwerking met de gemeente Borger-Odoorn en het Sociaal

Team Borger-Odoorn (STBO). Inmiddels is deze samenwerking uitgebreid met het Buurtbedrijf van de gemeente Borger-Odoorn. Er wordt een netwerk opgebouwd van kennis en expertise.

Binnen het leerwerkbedrijf worden diverse werksta- ges aangeboden, zoals:

- sociale activering,
- Werkfit-trajecten,
- werkervaringsplekken,
- keuzecarroussels,
- re-integratietrajecten.

In 2024 waren 19 mensen op deze manier actief, waarvan een aantal is doorgestroomd naar een volgende fase bij een andere organisatie, bij Wedeka of naar betaald werk. In 2024 zijn in samenwerking met externe jobcoaches en het UWV drie re-inte- gratietrajecten uitgevoerd.

Het leerwerkbedrijf is een belangrijk sociaal-maat- schappelijk doel van de stichting. De begeleiding van trajectdeelnemers legt een extra belasting op de dagelijkse werkzaamheden van de medewerkers. Er wordt continu geëvalueerd en bijgestuurd om de werkdruk beheersbaar te houden. In 2024 is gewerkt aan het opleiden van medewerkers, het opstellen van ontwikkelplannen en structureel overleg met de interne jobcoach, waardoor de begeleiding efficiën- ter verloopt. Inmiddels heeft het Hunebedcentrum vier interne jobcoaches.

Leerlingen en studenten

In 2024 hebben 44 leerlingen en studenten een sta- ge gevolgd. Het doel van deze stages is het bijdra- gen aan de ontwikkeling van de nieuwe generatie werkenden en het behouden van contact met hen. Veel stagiaires blijven na hun stage als oproepkracht verbonden, waardoor hun opgedane kennis en vaardigheden behouden blijven.

Binnen het voortgezet onderwijs zijn er diverse vor- men van stages, zoals:

- groepsstages,
- snuffelstages,
- maatschappelijke stages,
- meeloopstages.

Een bijzondere samenwerking is die met het Esdal College, Hoogeveen On Stage en Ubbo Emmius Praktijkschool. Hierdoor maken vmbo-leerlingen kennis met de werkvloer. Met deze stages bieden we nieuwe kansen aan leerlingen om stage-ervaring op te doen en hun opleiding voort te zetten. Binnen de groep studenten zijn alle opleidingsniveaus vertegenwoordigd, van mbo tot universiteit. De HR-afdeling stimuleert diversiteit binnen het stageaanbod. Het convenant met de Rijksuniversiteit Groningen – Archeologie zorgt voor een continue toestroom van studenten.

Diversiteit en inclusie

Met de ondertekening van de Charter Diversiteit in 2023 zijn stappen gezet om diversiteit en inclusie verder te verankeren in de organisatie. Het Hunebedcentrum is nu aangesloten bij het Charter Diversiteit en maakt deel uit van een netwerk van bedrijven die kennis uitwisselen en van elkaar leren.

Jaarlijks wordt gerapporteerd over de voortgang van de doelen.

In 2024 zijn verdere stappen gezet om drempels te verlagen, onder andere door:

- nieuwe manieren van werving en selectie,
- aanpassing van functies en werkplekken indien nodig,
- aanpassing van de programmering.

De mix die het Hunebedcentrum laat functioneren

Door de mix van vaste krachten, oproepkrachten, vrijwilligers, trajectkandidaten en stagiaires kan het Hunebedcentrum optimaal functioneren. Alles bij elkaar zijn in 2024 in totaal 277 mensen bij het Hunebedcentrum werkzaam geweest.

Meer informatie is te vinden in bijlage2 – het MVO jaarverslag

Winkel en horeca

De winkel en de horeca zijn twee onlosmakelijke onderdelen in de belevingswereld van de bezoeker. Het zijn essentiële onderdelen, elk met een eigen dynamiek.

Museumwinkel

De museumwinkel is meer dan een winkel – via producten wordt het verhaal verteld van de ijstijden, prehistorie, archeologie, geologie, natuur en Drenthe. In de winkel moet voor elke doelgroep aanbod zijn in een mix van producten. Met bijna 100 nationale en internationale leveranciers is er een mooie mix van knuffels, educatief speelgoed, boeken, souvenirs, kleding, streekproducten, routes, kaarten, ansichtkaarten, replica's en meer.

Er wordt zoveel mogelijk gestreefd naar duurzame producten in de lijn van SDG (Duurzame Ontwikkelingsdoelen) en Green Key. De winkel wordt verzorgd door een team van vrijwilligers en een coördinator.

We zagen in 2024 dat de trend zich doorzet dat producten duurder worden, dat bezoekers selectiever worden in hun aankoopgedrag en dat de marges op producten kleiner worden.

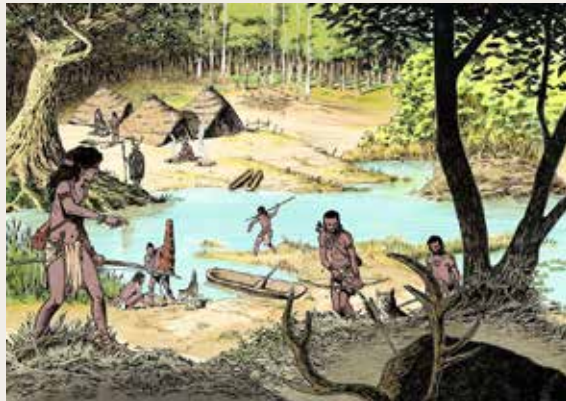
Horeca

De horeca is een dynamische afdeling waar het vaak hollen of stilstaan is. Alles opgeteld (binnen en op het terras) zijn er een kleine 150 plekken beschikbaar voor de gasten. Doordat we bewust gekozen hebben voor het Green Key-label is ervoor gekozen de kaart duurzamer te maken met meer biologische en vegetarische producten. Lunches voor groepen worden steeds meer alleen vegetarisch aangeboden. We zien, net als in de winkel, dat de inkooprijzen steeds hoger worden en dat het niet altijd mogelijk is alles door te berekenen aan de bezoeker. De marges staan onder druk, waardoor de winst lager wordt.

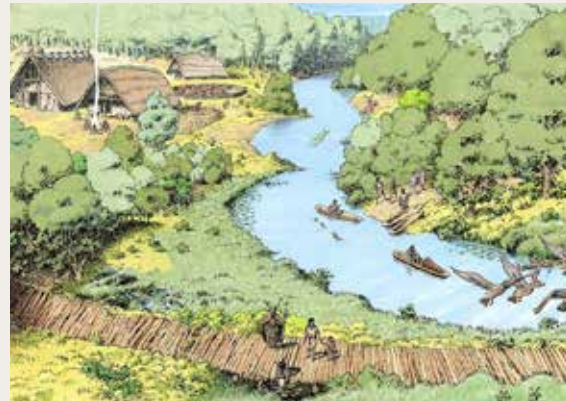

Het Trechterbekercafé

Het vensterplatenproject

Jagers-verzamelaars

Swifterbant

Hunebedbouwers

Enkelgrafcultuur

Elektrische bus

Projecten

Projecten zijn voor het Hunebedcentrum van groot belang. Door middel van projecten is het mogelijk om nieuwe productontwikkeling en activiteiten te realiseren. De projecten van 2024:

Steen tijd anno Nu - Vensterplatenproject

Van september 2022 tot en met september 2024 heeft het Hunebedcentrum in samenwerking met het Groninger Instituut voor Archeologie van de Rijksuniversiteit Groningen aan het project Steen tijd Anno Nu gewerkt. Binnen dit project zijn vier innovatieve vensterplaten ontwikkeld, die onder andere worden ingezet in het Nederlandse onderwijs om op een eigentijdse wijze kennis te maken met de Nederlandse prehistorie. Meer informatie is te vinden op www.hunebednieuwscafe.nl/category/steen-tijd-anno-nu/.

De vensterplaten zijn gekoppeld aan de website van Canon van Nederland (www.canonvannederland.nl).

Dit project is financieel mogelijk gemaakt door de provincie Drenthe, het Mondriaan Fonds en het Cultuurfonds.

Elektrische bus

De samenwerking met Hondsrug Unesco Geopark en Het Drentse Landschap komt mooi naar voren in de gezamenlijke lease van een elektrische bus. De bus is multi-inzetbaar voor promotionele en educatieve doelen. Het project duurt drie jaar. In deze tijd gaan we de opvallende bus zoveel mogelijk inzetten.

De bus is mede mogelijk gemaakt door een financiële bijdrage vanuit de provincie Drenthe, het Recreatieschap Drenthe, de gemeente Borger-Odoorn en het Cultuurfonds.

Ontsluiting Deense hunebedden

Denemarken is het land met de meeste hunebedden uit de Trechterbekercultuur. Ze zijn echter niet goed ontsloten in Denemarken. Foto's en de actuele staat van de hunebedden ontbreken in de nationale archieven. Willem Donker, vrijwilliger bij het Hunebedcentrum, heeft in de afgelopen 10 jaar alle hunebedden van Duitsland en Polen ontsloten,

vastgelegd met foto's en van extra informatie voorzien. Dit is ontsloten via www.hunebednieuwscafe.nl. In 2024 is een samenwerking gestart met het Deense Centrum voor Cultureel Erfgoed, Oudheidkundige Monumenten en Werelderfgoed. Samen is een project opgezet waarbij Willem Donker voornemens is om in 5 jaar tijd alle meer dan 2500 monumenten te bezoeken en vast te leggen. In 2024 zijn de eerste 400 vastgelegd. Voor Denemarken is dit een mooie aanwinst en voor het Hunebedcentrum een mooie gelegenheid om internationaal een rol te spelen in het thema megalithische cultuur. Ook wordt de rol vanuit het Europese netwerk van Megalithic Routes hiermee versterkt.

Toekomstplannen

Samen met onze partners Hondsrug Unesco Geopark en Het Drentse Landschap wordt gewerkt aan een toekomstplan voor een volledig vernieuwd Hunebedcentrum. Een belangrijk uitgangspunt voor het nieuwe museum is een verdubbeling van de expositieruimte, wat betekent dat er een uitbreiding van het huidige gebouw komt. Het wordt een expositie waar geologie, archeologie en natuur in relatie tot het landschap samenkomen. Een verhaal waarin het hunebed in zijn context van het landschap wordt geplaatst. Ook wordt er een educatieve ruimte in het gebouw geplaatst, net als een depot en een workshopruimte. Ook het omliggende terrein wordt aangepakt. Het huidige kantorengebouw wordt verduurzaamd en krijgt een kwalitatief goede groepsruimte. In het plan wordt samengewerkt met de provincie Drenthe en de gemeente Borger-Odoorn. Het plan is in 2024 gepresenteerd aan de pers en aan de omwonenden. Vanaf eind 2024 tot de zomer van 2025 wordt gewerkt aan een bidbook met een duidelijk concept. Vanaf dan gaat de volgende fase in. Het zoeken naar financiering, de vergunningen, de aanpassing van het bestemmingsplan en meer zullen vanaf die fase een rol spelen.

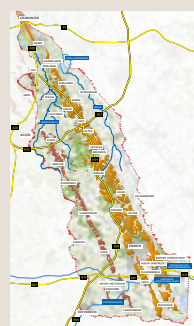
Dit project is mogelijk gemaakt door een financiële bijdrage van de provincie Drenthe.

Het Hunebedcentrum heeft een eigen zonneweide aangelegd met 184 panelen

Het Hunebedcentrum, de Hondsrug UNESCO Global Geopark en Het Drentse Landschap bundelen hun krachten

Het verhaal van Drenthe/Hondsrug waar landschap, geologie, archeologie en natuur samenkomen

De Hondsrug
UNESCO Global Geopark
Van alle tijden...

Het Drentse Landschap

Kantoor
• Groepsruimte/ deels ook voor dorp
• Depot
• Technische Dienst
• Bibliotheek

Uitgangspunt:
samenwerking
vernieuwing
verduurzaming
en uitbreiding

Verduurzamingsprojecten

In 2023 is het GreenKey certificaat behaald. In 2024 zijn we doorgegaan met investeren in verduurzaming. Alle lampen in beide gebouwen zijn intensen vervangen door LED verlichting, er zijn extra isolerende materialen gebruikt, er wordt nog beter gelet op de juiste schoonmaakmiddelen en meer. Het is in een continu proces. Een groots project is de energietransitie. In 2024 is een veld met 184 zonnepanelen geïnstalleerd. De voorbereidingen voor warmtepompen zijn gedaan, die zullen in het voorjaar van 2025 werkzaam zijn. Hiermee proberen we 50% minder gasgebruik in het museum te realiseren in 2025.

Het energieproject is mogelijk gemaakt door een lening van het Energiefonds Drenthe, de provincie Drenthe en DUMAVA.

De projecten van het Hunebedcentrum zijn mede mogelijk gemaakt door:

provincie
Drenthe

VSBfonds,
iedereen doet mee

het
Cultuurfonds

Verkorte jaarrekening 2024

Balans per 31 december na resultaatbestemming (alle bedragen zijn in €)

Activa		
Vaste activa	2024	2023
Materiële vaste activa	393.256	329.348
Vlottende activa		
Voorraad	57.523	58.842
Debiteuren	14.297	34.558
Overige belastingen en premies sociale verzekeringen	11.377	9.492
Overige vorderingen	69.664	6.572
Liquide middelen	479.849	541.459
	1.025.966	980.271

Passiva		
Eigen vermogen	2024	2023
Algemene reserve	-257.758	-235.552
Voorzieningen	141.613	146.740
Langlopende schulden	807.478	753.667
Kortlopende schulden		
Crediteuren	59.446	50.112
Te betalen belastingen	39.962	35.670
Overige schulden	235.225	229.634
	1.025.966	983.638

De balans en de staat van baten en lasten zijn ontleend aan de Jaarrekening 2023, waarbij door Countus Accountants en adviseurs op 11 maart 2023 een samenstelverklaring is verstrekt.

Staat van baten en lasten (alle bedragen zijn in €)

Baten			
Directe opbrengsten	Realisatie 2024	Begroot 2024	Realisatie 2023
Entree	678.752	692.000	690.207
Subsidies	334.119	277.500	274.295
Overige inkomsten	440.348	452.000	485.363
Resultaat projectsubsidies	13.129	25.000	13.129
Som der opbrengsten	1.453.187	1.456.500	1.462.994

Lasten			
	Realisatie 2024	Begroot 2024	Realisatie 2023
Directe lasten	197.207	188.00	195.765
Overige lasten			
Personeelslasten	874.952	926.884	920.181
Afschrijvingen	92.131	90.884	89.246
Huisvestingslasten	187.680	185.500	158.729
Kantoorlasten	39.368	36.875	33.622
Kosten vervoermiddelen	2.082	2.500	2.249
Verkooplasten	33.269	30.000	38.302
Algemene lasten	45.764	62.305	54.561
Som der lasten	1.472.453	1.522.948	1.492.655
Saldo uit gewone bedrijfsvoering	-19.266	-66.448	-29.661
Saldo rentebaten- en lasten	-2.940	-7.700	-10.085
Saldo bijzondere baten en lasten	-	-	-
Resultaat	-22.206	-74.148	-39.746
Bestemming van het resultaat			
Dotatie aan Algemene Reserve	-22.206	-74.148	-39.746

Het bestuur bestaat in 2024 uit:

- Pepijn Vemer

Riek Siertsema

Dineke Wichers

Bert Harskamp

Hans Agterberg

Dorien Fröling
- Voorzitter

Penningmeester

Secretaris

Algemeen Bestuurslid

Algemeen Bestuurslid

Algemeen Bestuurslid

Naast het bestuur is er ook een Raad van Advies.

- Daarin zijn vertegenwoordigd:
- Olav Reijers

John Boersma

Henk Huttinga

Hans van der Laan

Fred van den Beemt

Daan Raemaekers

Bestuurlijke vernieuwing

Meer informatie over het takenpakket van het bestuur is te lezen in het bestuursverslag (zie bijlage 1).

In 2024 is er een wisseling geweest in het bestuur. Twee leden, Fred van den Beemt en Daan Raemaekers, hebben het bestuur verlaten. Dorien Fröling, directeur Libau, is toegetreden.

Fred van den Beemt heeft, mede voor zijn jarenlange werkzaamheden bij het Hunebedcentrum, de erepenning van de gemeente Borger-Odoorn ontvangen.

Rooster van aftreden per 1 januari 2024			
Naam	Benoemd	Herbenoembaar	Aftredend
Bert Harskamp	2021	2025	2029
Dineke Wichers	2021	2025	2029
Riek Siertsema	2021	2025	2029
Hans Agterberg	2021	2025	2029
Pepijn Vemer	2022	2026	2030
Dorien Fröling	2024	2028	2032

Het bestuur van het Hunebedcentrum v.l.n.r.: Dineke Wichers, Hans Agterberg, Dorien Fröling, Bert Harskamp, Pepijn Vemer en Riek Siertsema

Fred van den Beemt heeft de erepenning van de gemeente Borger-Odoorn ontvangen van burgemeester Jan Seton

“ We hopen dat de bezoekers ons in 2025 weer weten te vinden.

Wat gaat 2025 het Hunebedcentrum brengen

2025 staat in het teken van een aantal grote projecten. Allereerst gaan we het Faro-project (Vondsten on Tour: Drenthe's Depotavontuur) uitvoeren, een project waarbij we werkgroepen per gemeente installeren die een unieke opgraving in hun eigen gebied mogen uitzoeken. Daarna gaan we als Hunebedcentrum, in samenwerking met partners, een proces faciliteren waarbij de vondsten van die bewuste opgraving, vanuit het Noordelijk Archeologisch Depot of elders, terug worden gebracht naar de oorspronkelijke plek. Dat gebeurt in de vorm van kleine exposities, routes, onderwijsprogramma's, lezingen en meer. Het is een driejarig project.

Het tweede grote project is de Regio Deal Zuid- en Oost-Drenthe II. We weten in juni 2025 of dit project doorgang zal vinden. Als het goed wordt gekeurd, hebben we tweeënhalve jaar om tal van producten en activiteiten te organiseren in samenwerking met het Hondsrug Unesco Geopark en Het Drentse Landschap. Voorbeelden van deelprojecten zijn nieuwe elementen toevoegen in het Oertijdpark, een update van de geopark-expositie, nieuwe belevenistafels waar de collecties op te zien zijn en een nieuwe interactieve laag aanbren- gen in het museum.

Het grootste project waaraan wordt gewerkt en waar de contouren in 2024 zijn geschetst, is het toekomstplan. Voor de zomer ligt er een bidbook waarmee we de financiering proberen te regelen, de vergunningen kunnen worden aangevraagd en alle andere benodigde processen in gang kunnen worden gezet.

In 2025 is de nieuwe cultuurnota van de provincie Drenthe ingegaan. Het Hunebedcentrum staat er

prominent in, enerzijds als museum van provinciaal belang en anderzijds als kenniscentrum. De boven- genoemde projecten passen naadloos in het beleid zoals dat is geformuleerd in de cultuurnota. Los van de projecten gaan we weer volop educa- tieve trajecten in gang zetten, nieuwe activiteiten organiseren, het museum en terrein up-to-date houden, de energievoorziening deels gasvrij maken en er vooral voor zorgen dat de bezoekersaantallen op peil blijven.

Dit alles gaan we realiseren met alle mensen die betrokken zijn bij het Hunebedcentrum. Dat zijn de vaste medewerkers, de vele vrijwilligers, de oproepkrachten, mensen vanuit gemeentelijke trajecten en stagiaires.

Al met al wordt 2025 een jaar vol uitdagingen waar we met plezier naar uitkijken.

Pepijn Vemer, *voorzitter*
Harrie Wolters, *directeur*

Bestuurlijk jaarverslag 2024

Met het afscheid van twee bestuursleden en het verwelkomen van een nieuw bestuurslid kijkt het bestuur van het Hunebedcentrum terug op een productief jaar. Zo zijn er, in lijn met de duurzaamheidsdoelen, in het Oertijdpark 184 zonnepanelen geplaatst. De hoop en verwachting is dat deze in 2025 kunnen worden aangesloten. In het kader van hergebruik en duurzaamheid is het afgegraven zand in het Oertijdpark hergebruikt om een nieuw element toe te voegen: een zogenoemde sleutelgatgrafheuvel. Het Hunebedcentrum is dan ook met vlag en wimpel door de Green Key-herkeuring gekomen.

Het afronden van het Vensterplatenproject betekende een mooi slot van een langdurig traject, waar we als bestuur met plezier op terugkijken. Naast digitale verspreiding hebben de platen ook een prominente fysieke plek gekregen in de filmzaal. Als laatste willen we benoemen dat we als bestuur erg blij zijn met de nieuwe toegangsfilm voor bezoekers, mogelijk gemaakt door subsidies van de Provincie Drenthe en het Cultuurfonds.

Achter de schermen is bovendien continu hard gewerkt om de doelen van het Hunebedcentrum zo goed mogelijk te realiseren — een knappe prestatie van het huidige personeel.

Dat er veel goed gaat, betekent niet dat er geen zorgen zijn. Het bestuur is zich zeer bewust van de afhankelijkheid van eigen inkomsten en het relatief kleine personeelsbestand. Waar andere musea in Drenthe en Nederland vaak grotendeels bekostigd worden door de overheid, is 80% van onze inkomsten afhankelijk van eigen generaties.

Het bestuur is dankbaar voor de blijvende steun van de gemeente Borger-Odoorn en de provincie Drenthe. Ziekte en uitval onder het personeel kunnen nog intern worden opgelost door te schuiven, maar dat kent zijn grenzen. Tot nu toe zijn beide risico's goed opgevangen. We zijn ontzettend trots op hoe de directeur, het MT en het personeel dit hebben weten te realiseren, maar het blijft een kwetsbaar punt.

Door een nat en regenachtig voorjaar bleef het aantal bezoekers gedurende het hele jaar achter bij de begroting. Met bijna 76.500 bezoekers mogen we zeker niet ontevreden zijn, zeker in vergelijking met de voorgaande jaren. Dit had echter wel direct effect op het financiële resultaat en de begroting.

Ontwikkelingen bestuur

Secretaris Fred van den Beemt heeft na zijn tweede termijn nog een extra verlenging gekregen om als bestuurslid aan te blijven. Deze verlenging liep in 2024 af en we hebben daarom afscheid van hem genomen. Fred blijft gelukkig actief voor het Hunebedcentrum in diverse rollen, waaronder als lid van de Raad van Advies. Op basis van zijn verdiensten voor de archeologie in Drenthe in het algemeen, en zijn werk voor het Hunebedcentrum in het bijzonder, heeft hij bij zijn afscheid de erepenning van de gemeente Borger-Odoorn mogen ontvangen. Bestuurslid Daan Raemaekers is als hoogleraar altijd nauw betrokken geweest bij de academische ontwikkelingen van het Hunebedcentrum. Het lukte hem helaas niet langer om het lidmaatschap naar wens in te vullen en hij heeft zijn functie als bestuurslid neergelegd. Ook hij blijft betrokken bij het Hunebedcentrum als lid van de Raad van Advies.

Het bestuur is dankbaar voor de inzet van beiden en kijkt met plezier terug op de samenwerking. Als nieuw bestuurslid is Dorien Fröling verwelkomd. Dorien is directeur-bestuurder van Stichting Libau en Stichting Monumentenwacht Groningen. We zijn blij met haar komst en zien uit naar de samenwerking.

Voorlopig is besloten te onderzoeken of een kleiner bestuur voldoende sturing kan geven aan het Hunebedcentrum. Door de grote vernieuwing in 2021 is het aftreedschema niet geheel geleidelijk verlopen. Dit heeft de aandacht van het bestuur. Met de directeur heeft een functioneringsgesprek plaatsgevonden. De directeur heeft ook gesprekken gevoerd met alle vaste medewerkers van het Hunebedcentrum.

Het bestuur heeft een zelfevaluatiegesprek gehouden waarin besproken is hoe we gezamenlijk ver-

der kunnen bouwen aan een sterk Hunebedcentrum. Ook zijn gewenste, verwachte en mogelijke toekomstplannen besproken, zodat het bestuur goed voorbereid is op wat komen gaat.

Ontwikkelingen bezoekerscentrum

De ontwikkelingen rondom een nieuw bezoekerscentrum zijn na jaren van voorbereiding in een nieuwe fase terechtgekomen. Op 17 oktober 2024 hebben De Hondsrug Unesco Global Geopark, Het Drentse Landschap, de gemeente Borger-Odoorn en de provincie Drenthe, samen met het Hunebedcentrum, een intentieverklaring ondertekend. Daarmee onderstrepen zij het belang van samenwerking gericht op vernieuwing, verduurzaming en uitbreiding.

De basis voor deze samenwerking is de verkenning uitgevoerd door LAOS Landschapsarchitecten. In dit rapport worden de belangrijkste voorwaarden en uitgangspunten benoemd. Op basis hiervan heeft RYSE de regie op zich genomen om de plannen verder uit te werken. Dit heeft geleid tot de ondertekende intentieverklaring. Het doel is om in 2025 een compleet bidbook gereed te hebben, dat kan worden gebruikt voor het aantrekken van financiers voor deze uitbreiding.

Nieuwe Hunebedbouwers

In 2024 zijn drie bijeenkomsten van de Nieuwe Hunebedbouwers georganiseerd. De Nieuwe Hunebedbouwers is een groep mensen die op persoonlijke titel zijn uitgenodigd om deel te nemen aan innovatieve sessies waarin de toekomst van Drenthe centraal staat — in de geest van onze voorouders, de hunebedbouwers. Vanuit het bestuur is dit opgezet door Dineke Wichers, samen met de directeur.

Expert op het gebied van Artificial Intelligence, Yvonne Kooi, liet zien dat we, net als de hunebedbouwers met hun destijds meest moderne technieken, ook nu onze omgeving positief kunnen beïnvloeden. Of, zoals zij het noemde: van steen naar code.

Kunstenaar Maria Kojick gaf een geheel nieuwe interpretatie aan wat afval is en kan zijn — een bijzonder relevante discussie binnen een Green Key-museum als het Hunebedcentrum. In het najaar is gestart met een derde reeks bijeenkomsten. Sterrenkundige en theoloog Marco de Vos beet het spits af met een lezing over tijd en de intrigerende vraag wat tijd nu eigenlijk is en wat we daarvan kunnen leren.

Na afloop van de laatste bijeenkomst van het sei-

zoen 2023/2024 is een vragenlijst verstuurd naar de genodigden, met als doel toekomstige bijeenkomsten verder te verbeteren.

Risicoparagraaf

Het bestuur signaleert de volgende risico's voor de komende periode en is in overleg met de directeur om scenario's te formuleren om deze risico's het hoofd te bieden:

- Inflatie (intern): met name personeelskosten en energieprijzen.
Risico: hoog. Effect: hoog.
- Inflatie (extern): verminderde koopkracht van bezoekers.
Risico: hoog. Effect: middel.
- Tekort op de arbeidsmarkt: vervanging van personeel bij ziekte of vertrek.
Risico: middel. Effect: middel.
- Subsidies: mogelijke wegval van subsidies.
Risico: laag. Effect: hoog.

Het Hunebedcentrum blijft alert op deze risico's en heeft maatregelen getroffen om de kans op en de impact van de genoemde risico's zoveel mogelijk te beperken.

Governance Code Cultuur

De stichting hanteert de Governance Code Cultuur. Deze is vastgelegd in de statuten van de stichting en wordt jaarlijks getoetst. In 2024 heeft het bestuur opnieuw een zelfevaluatie uitgevoerd.

Algemeen

Het bestuur bestond in 2024 uit: Pepijn Vemer (voorzitter), Riek Siertsema (penningmeester), Dineke Wichers (secretaris), Bert Harskamp, Hans Agterberg en Dorien Fröling, en werd bijgestaan door Evelien Radix. Het bestuur kwam dat jaar acht keer bijeen. De vergaderingen werden samen met de directeur voorbereid in het zogenoemde Voorbereidend Overleg.

Het bestuur en de directeur worden ondersteund door een Raad van Advies, bestaande uit Hans van der Laan, Henk Huttinga, John Boersma en Olav Reijers. De Raad van Advies is in 2024 uitgebreid met de twee vertrekkende bestuursleden: Daan Raemaekers en Fred van den Beemt. In dat jaar heeft een afvaardiging van de Raad van Advies één keer vergaderd samen met een afvaardiging van het bestuur.

Namens het bestuur
Voorzitter Pepijn Vemer

Samenwerkingsverbanden

Het Hunebedcentrum is een organisatie die bestaat uit een grote groep mensen en organisaties die samen de stichtingsdoelen uitdragen. Daarnaast zijn er nog tal van andere organisaties waarmee een relatie bestaat. De belangrijkste worden hier op een rij gezet:

Hondsrug UNESCO Global Geopark

Het Hunebedcentrum is de hoofdpoot van het Hondsrug Unesco Geopark. De expositie over het Hondsruggebied, met betrekking tot ijs tijden en prehistorie, is te zien in het Hunebedcentrum. Via diverse lijnen is het Hunebedcentrum verbonden met de organisatie van het Geopark: van de agendacommissie tot het gezamenlijk uitvoeren van projecten, presentaties (Hondsrugacademie), educatieve programma's, arrangementen en activiteiten. Sinds 2022 is de organisatie gehuisvest in het Hunebedcentrum. In 2025 wordt nagedacht over een update van de expositie en worden nieuwe elementen gepland. Ook wordt er een nieuwe huisstijl geïntroduceerd, waardoor er een nieuwe look and feel zal ontstaan. In 2025 wordt de samenwerking gecontinueerd en wordt gezamenlijk gewerkt aan nieuwe toekomstplannen en exposities.

Stichting het Drentse Landschap

Het grootste hunebed van Nederland ligt pal naast het Hunebedcentrum. Omdat dit terrein wordt beheerd door Het Drentse Landschap, bestaat er reeds een jarenlange vriendschap. Sinds 2021 is een vergaande samenwerking tot stand gekomen op allerlei terreinen, van activiteiten tot marketing en van educatie tot wandel- en fietstochten. Een medewerker van Het Drentse Landschap is twee dagen in de week werkzaam in het Hunebedcentrum. In 2025 wordt de samenwerking gecontinueerd en wordt gezamenlijk gewerkt aan nieuwe toekomstplannen en exposities..

GIA/RUG – Groninger Instituut voor Archeologie

Met deze organisatie is een samenwerking aangegaan om nieuwe projecten te initiëren en kennis te delen in het kader van de ontwikkeling naar kenniscentrum. Nieuwe kennis over hunebedden/prehistorie komt van kennisinstututen, waarvan het

RUG/GIA de belangrijkste is. Het Hunebedcentrum probeert deze informatie zo goed mogelijk te vertalen naar het publiek. Naast kennisoverdracht in brede zin is er samenwerking met de WEAG (Werkgroep Experimentele Archeologie Groningen), waarmee afspraken over experimentele archeologie zijn gemaakt. Ook worden er af en toe stagiaires geplaatst bij het Hunebedcentrum. Een vertegenwoordiger van het GIA heeft zitting in de Raad van Advies van de Stichting Hunebedcentrum. Samen met het GIA wordt gewerkt aan een groots driejarig Faro-project.

Gea Drenthe

De organisatie voor liefhebbers van geologie in Drenthe heeft haar thuisbasis bij het Hunebedcentrum. Hun lezingen en vergaderingen vinden hier plaats. Er zijn daarnaast meerdere activiteiten die in samenwerking met Gea Drenthe worden georganiseerd, zoals het Weekend van de Wetenschap en diverse lezingen.

IVN Borger Odoorn

Het IVN is opgericht vanuit het Hunebedcentrum. Sindsdien vinden er diverse activiteiten plaats. De Ydille, de vlinder- en bijentuin in het Oertijdpark, wordt gemonitord door het IVN.

AWN – Vereniging van Vrijwilligers in de Archeologie

Met deze landelijke organisatie, met ook een afdeling in het noorden, is een samenwerking aangegaan om nieuwe projecten te initiëren in het kader van het Hunebedcentrum als kenniscentrum. Hierbij kan worden gedacht aan de Archeohotspot, de website hunebeddeninfo.nl, het Hunebedcentrum als PAN-locatie en het project van het archeologische opgravingsveld in het Oertijdpark. Zij nemen ook deel in het eerder genoemde Faro-project.

DPV – Drents Prehistorische Vereniging

Met deze Drentse organisatie van geïnteresseerden in de prehistorie wordt al jarenlang samengewerkt. De samenwerking varieert van het delen van een bibliotheek tot het gezamenlijk delen van kennis en het uitvoeren van projecten. Zij nemen ook deel in het eerder genoemde Faro-project.

Hunebeddenbeheergroep

Het Hunebedcentrum zit samen met de RCE (Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed), Het Drentse Landschap, Staatsbosbeheer en de provincie Drenthe in dit samenwerkingsverband. Samen wordt ervoor gezorgd dat de hunebedden beheerd en beschermd worden en dat de juiste informatie aan het publiek wordt gegeven. In samenwerking met het GIA is een hunebeddenonderzoeksagenda opgesteld.

Oktobermaand Kindermaand

Het Hunebedcentrum zit in de stuurgroep van het jaarlijks terugkerende activiteitenprogramma in oktober. In 2024 en 2025 vervult de directeur het voorzitterschap van de stuurgroep.

Megalithic Routes

De directeur van het Hunebedcentrum zit sinds 2020 in het bestuur van de internationale organisatie Megalithic Routes. Dit is een netwerk van organisaties in Europa waar gebieden, musea en universiteiten met een relatie tot megalithische monumenten samenwerken. Samen worden activiteiten en producten ontwikkeld, zoals een website en de jaarlijkse European Day of Megalithic Culture. Megalithic Routes is onderdeel van het netwerk van ‘Cultural Routes of Europe’. Dit netwerk wordt beheerd en ontwikkeld door de Raad van Europa. In 2024 is veel aandacht besteed aan de evaluatie van de organisatie. Dat is behaald, waardoor we weer vier jaar verder kunnen. Een belangrijk streven voor de komende jaren is het werven van nieuwe leden, zodat het netwerk met meerdere landen kan groeien.

MVO jaarverslag Hunebedcentrum

De stichting Hunebedcentrum heeft als doelstelling de archeologische monumenten in Drenthe, in de context van het landschap, te beschermen door middel van communicatie en educatie. De stichting bestaat al meer dan 50 jaar, waarbij het museum een van de belangrijkste dragers is om de doelstelling te bereiken. Deze doelstelling wordt uitgevoerd vanuit het Hunebedcentrum in Borger op een duurzame manier. In het MVO-jaarverslag gaan we verder in op deze duurzame manier van werken.

Sociale duurzaamheid

Al tientallen jaren is het Hunebedcentrum een plek waar mensen werken in een sociale omgeving. Samen met vrijwilligers, stagiaires, oproepkrachten, trajectkandidaten en medewerkers vertellen wij het verhaal over de oudste monumenten van Nederland aan bezoekers. Binnen het team streven we diversiteit en inclusiviteit na. Het Hunebedcentrum draagt bij aan de maatschappij door sociale initiatieven te ondersteunen of erin te participeren. De locatie in Borger is een plek van samenwerking waar welzijnsorganisaties, verenigingen en stichtingen gebruik van maken. In 2023 waren er in totaal 277 mensen werkzaam bij het Hunebedcentrum in allerlei hoedanigheden. Samen ontvingen zij in 2024 76.000 bezoekers. Ze zorgen ervoor dat de gasten een aangename dag hebben. Om dit te organiseren en in stand te houden, wordt er veel gedaan om een goede sfeer te creëren in een professionele omgeving. Via tal van maatregelen wordt ervoor gezorgd dat iedereen een volwaardige functie heeft.

Voorbeelden zijn:

- Er wordt met vrijwilligers een vrijwilligerscontract met bijbehorende verzekeringen en portfolio met ontwikkelplan opgesteld.
- Er is een geactualiseerd vrijwilligersbeleidsplan.
- Er is een vrijwilligerscoördinator die zorgdraagt voor het werven en het goed functioneren van alle vrijwilligers, een oor heeft voor de problemen en continu in de gaten houdt of alles functioneert.
- Er is een interne jobcoach en trajectbegeleider voor de trajectkandidaten van het leerwerkbedrijf.

- Er is een jaarlijks opleidingsprogramma waar mensen vrijwillig aan deel kunnen nemen. Tientallen cursussen, workshops, excursies en presentaties worden gegeven, zodat iedereen zichzelf kan ontwikkelen.
- Er worden jaarlijks een aantal activiteiten georganiseerd voor iedereen.
- Er is beleid ontwikkeld omtrent ongewenst gedrag en daaraan gekoppeld zijn twee vertrouwenspersonen aangesteld.

Nieuw in 2022 is een beleidsdocument omtrent ongewenst gedrag inclusief twee vertrouwenspersonen. Er is met iedereen in de organisatie gecommuniceerd over dit beleid en bij nieuwe medewerkers wordt dit vanaf het eerste gesprek meegenomen.

Duurzaamheid

Sinds enkele jaren is er meer en meer aandacht besteed aan het duurzaam maken van alles wat er bij het Hunebedcentrum gebeurt, maar ook daarbuiten.

Het Hunebedcentrum heeft duurzaamheid hoog in het vaandel. In dat kader hebben we ons verbonden aan een aantal organisaties die duurzaamheid als kernbeleid hebben, waaronder Het Drentse Landschap en Hondsrug Unesco Global Geopark. Beiden hebben kantoren in de gebouwen van het Hunebedcentrum. In het hoofdgebouw is een informatiewand van Het Drentse Landschap geplaatst, en in het kantorengebouw is een Geopark-expositie over het Hondsruggebied, die continu wordt vernieuwd en aangevuld met nieuwe expositieonderdelen. Naast deze organisaties wordt veel samengewerkt op het gebied van duurzaamheid met de IVN Borger-Odoorn, de Gea Drenthe (amateur-geologen), de AWN (Archeologische Vereniging Nederland) en de DPV (Drents Prehistorische Vereniging). Ook zijn we onderdeel van het netwerk van Cittaslow, een netwerk van vele gemeenten in Europa die duurzaamheid hoog in het vaandel hebben.

In 2023 is het Green Key gouden keurmerk behaald en inmiddels opnieuw behaald in 2024. Dat is een continu proces waarbij vooral het gedrag van de

medewerkers cruciaal is. We werken continu door aan het verbeteren van de duurzaamheid.

Er zijn al veel maatregelen genomen, zoals:

- Energiebesparende maatregelen
- Waterbesparende maatregelen
- Inkoopmaatregelen waarbij duurzame alternatieven de voorkeur krijgen
- Verduurzaming horeca door meer vegetarische en veganistische gerechten te serveren en alternatieven te bieden
- Afvalvermindering
- Biologisch werken in de groenvoorziening en biodiversiteit stimuleren

Een van de belangrijkste maatregelen waar volop aan wordt gewerkt, is energiebesparing en nieu-

we vormen van energie. Samen met de provincie Drenthe en het bedrijf Archipunt is een plan gemaakt om van het Hunebedcentrum een energiehub te maken met een mix van nieuwe energievormen, zoals zonnepanelen en warmtepompen. In 2024 worden, in samenwerking met RobinDoet, de eerste projecten doorgevoerd, waarbij de aanleg van het zonnepark de belangrijkste is.

Duurzaamheid is niet iets wat alleen met fysieke maatregelen gepaard gaat; het heeft vooral te maken met gedragsverandering. In dat kader worden op allerlei plekken in de organisatie cursussen gegeven en een-op-een gesprekken gevoerd om mensen bewuster te maken van duurzaam gedrag en gebruik.

Medewerkers van het Hunebedcentrum

De codes waarmee het Hunebedcentrum werkt

Door de Museumvereniging, diverse fondsen en de provincie Drenthe worden eisen gesteld aan het functioneren van een officieel geregistreerd museum. Het Hunebedcentrum werkt met vier codes. De codes worden stap voor stap geïmplementeerd en continu gemonitord. Het is niet zo dat alle codes in 2024 al 100% werkzaam zijn, maar er wordt aan gewerkt om ze steeds beter te implementeren. Ook de codes zelf worden geëvalueerd door de tijd; daar waar nodig worden wijzigingen toegepast.

Het Hunebedcentrum onderschrijft de Governance Code Cultuur, de Fair Practice Code, de Culturele Diversiteit & Inclusiviteit en de Ethische Code voor musea. Naast deze codes die specifiek voor musea zijn, hanteren we ook een breed scala aan maatregelen die met duurzaamheid te maken hebben en direct gelinkt zijn aan het keurmerk van Green Key.

GOVERNANCE CODE CULTUUR (GCC)

GOVERNANCE CODE CULTUUR (GCC)

Het bestuur van het Hunebedcentrum is zich zeer bewust van de Governance Code Cultuur, alsmede ook de daaraan gerelateerde WBTR-wetgeving. In alles wordt de code meegenomen.

De principes zoals genoemd in de Governance Code Cultuur 2019, zoals ze door het Hunebedcentrum worden gehanteerd, zijn als volgt:

Principe 1: waarde scheppen voor en in de samenleving. Het Hunebedcentrum is een stichting die zorgdraagt voor de archeologische monumenten in Drenthe. Dit gebeurt door middel van communicatie en educatie. In de nieuwe statuten

staat dit maatschappelijke doel nog meer dan vroeger, aangevuld met het feit dat het nu ook een kenniscentrum is en dat we een geregistreerd museum zijn met bijbehorende doelen. Er zijn duidelijke afspraken gemaakt tussen bestuur en directie (huishoudelijk reglement en directiestatuut). In het vernieuwde bestuur is goed gekeken naar de samenstelling. Nieuwe bestuursleden worden openbaar geworven. De nevenfuncties staan op de website. Ieder bestuurslid heeft een duidelijke taak.

Principe 2: toepassing code en 'pas toe en leg uit'. Het jaarverslag staat op de website.

Principe 3: Bestuursleden en directie zijn onafhankelijk en handelen integer. Alle nevenfuncties zijn genoemd op de website en er zijn geen zakelijke of artistieke belangen. Er wordt getoetst op belangenverstrengeling. Alle bestuursleden werken op vrijwillige basis.

Principe 4: De bestuursleden en directie zijn zich goed bewust van hun eigen rol en taken. Het bestuur en de directie komen gemiddeld eens in de zes weken bij elkaar, waarbij de directie iedereen op de hoogte brengt van de lopende zaken, projecten, medewerkers, activiteiten, relaties, samenwerkingsverbanden, stakeholders, enz. Daarnaast heeft ieder bestuurslid eigen taken, die op regelmatige basis worden afgestemd met het overige bestuur en de directie. Vanaf 2023 is een jaarlijkse zelfevaluatie ingevoerd.

Principe 5: Het bestuur is eindverantwoordelijk voor de algemene leiding. De directie zorgt voor de dagelijkse leiding. Dit is goed vastgelegd in het directiestatuut. Over het functioneren van zowel bestuur als directie wordt regelmatig gesproken. Eens per jaar vindt er een functioneringsgesprek plaats met de directeur.

Principe 6: Het bestuur gaat zorgvuldig en verantwoord om met de mensen en de middelen van de organisatie. Een veilige werkomgeving is een centraal onderdeel van het beleid van de organisatie, dat gaat via een breed scala aan maatregelen van vertrouwenspersonen tot goede verzekering-

FAIR PRACTICE CODE

De stichting onderschrijft het belang van de makers in de sector. Belangrijk is een grote diversiteit aan organisaties, ondernemingen en freelancers. Het museum zorgt voor een rechtvaardige en gunstige beloning voor organisaties, ondernemingen, freelancers, maar ook voor de medewerkers. Het Hunebedcentrum vindt een eerlijke beloning van medewerkers zeer belangrijk. De Fair Practice Code wordt toegepast op de beloning en de behandeling van alle medewerkers. De code en andere bestaande richtlijnen en checklists binnen de culturele sector dienen als handvatten voor een actief beleid en het maken van goede werkafspraken over honorering, werkomstandigheden, verzekering, enz. Elke nieuwe relatie wordt beoordeeld op eerlijke praktijk en redelijke vergoedingen, in relatie tot de omvang van de organisatie en de taak van degene die deze uitvoert. Bestaande contracten worden getoetst en waar nodig herzien. Het Hunebedcentrum hanteert een vastgesteld personeelsreglement waarbinnen de CAO Zorg en Welzijn wordt gevolgd.

De stichting onderschrijft een eerlijke, duurzame en transparante bedrijfsvoering en respectvol, solidair en in vertrouwen met elkaars belangen rekening te houden ten dienste van een sterke sector, die de potentie en kansen van makers ten volle benut en doet renderen.

Het bestuur van het Hunebedcentrum heeft een beleidsdocument omtrent ongewenst gedrag vastgesteld. Onderdeel hiervan is dat er twee vertrouwenspersonen zijn aangesteld. Het beleid is via meerdere presentaties bekendgemaakt aan alle medewerkers en bij aanvang van een arbeids-overeenkomst/vrijwilligersovereenkomst wordt het beleid uitgebreid verteld. Het beleid is gemakkelijk in te zien via de website, inclusief de toegankelijkheid richting de vertrouwenspersonen.

CODE CULTURELE DIVERSITEIT & INCLUSIE

De verhalen van het Hunebedcentrum en zijn tentoonstellingen bieden een platform waarbinnen meer dan één zienswijze of levensbeschouwing verenigd wordt. In de vormgeving laten we de multiculturele samenleving zien die de prehistorie was. In het museum presenteren we diverse perspectieven in de presentaties, maar ook in de educatieve programma's en activiteiten. Centraal staat hierbij ruimte bieden voor de stem van anderen. Het Hunebedcentrum moet een plek zijn waarin iedereen zich welkom voelt.

Tot op heden heeft het museum de eerste stappen gezet met het toepassen van de code CD&I. De code is in de beleidsplannen voor de komende jaren verankerd en medewerkers worden over de gedragscodes geïnformeerd en worden op de hoogte gehouden van de stappen op dit gebied. Een open houding van iedere betrokkene bij het Hunebedcentrum is belangrijk, maar ook de mate van actief interesse tonen in de anderen.

Als museale maatschappelijke onderneming heeft de stichting altijd de deur open gehouden voor nieuwe medewerkers, zodat het museum een plek is waarin iedereen zich welkom voelt. Als museum nemen we de verantwoordelijkheid voor het bieden van stageplekken en bieden we vrijwilligers de ruimte voor sociale contacten, zelfontwikkeling en een goede werkplek. Enkele jaren geleden is

een nieuwe samenwerking tot stand gekomen om een leerwerkbedrijf te starten. Via deze weg komen ongeveer 10 trajectkandidaten jaarlijks binnen om vaardigheden te leren die nodig zijn om daarmee opleiding of werk te vinden. Een paar medewerkers hebben via deze weg een baan bij het Hunebedcentrum kunnen verkrijgen.

Met de ondertekening van de Charter Diversiteit hebben we de ambitie getoond om verder hiermee aan de slag te gaan. Tegelijkertijd zijn we ons bewust van onze beperkingen en dat we nog zoekende en lerende zijn op dit gebied. De vier principes hanteren we als leidraad om overwogen en bewuste keuzes te maken. Het gaat om het maken en laten van ruimte voor andere denkwijzen op ieder niveau: van bestuur tot organisatie, van de programmering tot het publieksbereik en de keuze van partnerships. De stichting heeft veel aandacht voor diversiteit op het gebied van publiek, programma, personeel en partners.

ETHISCHE CODE MUSEA

Het Hunebedcentrum volgt deze code, zoals omschreven door de Museumvereniging. De code is een vrije vertaling van de ICOM Code of Ethics for Museums uit 2004 en dient als opvolger van de Gedragslijn voor Museale Beroepsethiek (in 1991 vastgesteld door de Museumvereniging en ICOM-Nederland en in 1999 herzien).

De code is de basis voor de beroepsethiek in de museale sector in Nederland. Het biedt een instrument voor professionele zelfregulering op een aantal gebieden waar het museum specifieke deskundigheid en verantwoordelijkheid heeft. De code legt minimumnormen vast voor de handelwijze en het niveau van museummedewerkers en benoemt ook wat het publiek redelijkerwijs mag verwachten van het museale beroepsveld.

Naleven van de Ethische Code voor Musea

Leden van de Museumvereniging hebben bij het lidmaatschap toegezegd de Ethische Code voor Musea en de daarop gebaseerde Leidraad Afstoting Museale Objecten 2016 (LAMO) te zullen naleven. Het Hunebedcentrum is lid van de Museumvereniging en heeft een museumstatus en volgt daarom de Ethische Code voor Musea.

GREEN KEY – keurmerk voor een duurzame organisatie

In 2022 is besloten om een beleid omtrent verduurzaming in te zetten. Het beleid wordt gevormd aan de hand van het Green Key keurmerk.

‘The Green Key certificate is the leading standard for excellence in the field of environmental responsibility and sustainable operation within the tourism industry.’

Onderwerpen die centraal staan bij Green Key:

- inclusieve maatschappij
- energie besparing, transitie, geen gasgebruik
- afval beperken en scheiden
- gebruik van milieuvriendelijke middelen (kleding, schoonmaak, papier, etc.)
- vergroening/aandacht voor flora en fauna
- beperken gebruik van grondstoffen
- betrekken van regio-/omgeving
- stimuleren verantwoorde en gezonde leefstijl

In de onderwerpen die worden behandeld bij Green Key komen alle aspecten van duurzaamheid aan de orde, variërend van sociale kenmerken tot energie en van voedsel tot non-food. Het sociale aspect is in het vorige besproken waar de museale ontwikkelingen en codes beschreven staan. De doelen die behaald worden omtrent de bovengenoemde onderwerpen worden hier uitgewerkt. Er ligt een link met de duurzaamheidsdoelen van de Verenigde Naties.

Energie

Energie is een van de belangrijkste onderwerpen waar iedere organisatie in 2024 mee bezig is. Dat was ook daarvoor al van groot belang, maar door de oorlog in Oekraïne sinds februari 2022, met alle gevolgen die dat met zich meebracht, was de noodzaak tot verandering groot. Het Hunebedcentrum heeft in 2022, met hulp van de provincie Drenthe, een energieplan gemaakt dat vanaf 2024 grotendeels is uitgevoerd.

2025 wordt een belangrijk jaar om het plan verder uit te voeren. De uit te voeren onderdelen, in de komende jaren, variëren van warmtepompen tot infraroodpanelen bij de balies.

Verduurzaming

Naast energie zijn tal van maatregelen in gang gezet. We hebben het dan niet alleen over concrete maatregelen, maar ook over gedragsverandering bij alle medewerkers. Via workshops en presentaties worden de mensen meegenomen in het veranderingsproces. Concrete maatregelen die zijn genomen, worden uitgevoerd en gemonitord, zijn:

- Zoveel mogelijk producten van schoonmaakmiddelen tot papier en van inkoop van de winkelproducten tot drukwerk worden alleen nog aangeschaft met de juiste eko/bio-keurmerken
- De kaart in het museumcafé is aangepast. Er zijn nu meer biologische en vegetarische producten, er wordt gelet op het zo min mogelijk weggooien van voedsel, er worden meer streekproducten ingekocht en de koffiedik wordt apart ingezameld.
- Op facilitair gebied worden allerlei maatregelen genomen variërend van het verbruik van minder water tot het vervangen van verlichting door ledlampen, van thermostaatknoppen per warmte-unit tot het lager zetten van de temperatuur.
- In de groenvoorziening worden geen bestrij-

dingsmiddelen gebruikt, is een Tiny Forest aangelegd, is een voedselpad aangelegd samen met de gemeente Borger-Odoorn en werken we aan een verhoging van de biodiversiteit (door te kijken naar een goede mix in de begroeiing van het buitengebied – in samenwerking met Het Drentse Landschap en de IVN Borger-Odoorn).

Al deze maatregelen gaan alleen werken als het gedrag van mensen ook mee verandert. Bij alles wat we doen houden we daar rekening mee.

Duurzaamheidsdoelen van de Verenigde Naties

